

Nr 1

Bevillningsutskottets betänkande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående ändrad lydelse av 2 § 1 mom. förordningen den 24 maj 1957 (nr 209) om skatt på sprit och vin, m. m. jämte i ämnet väckta motioner.

I en den 3 januari 1966 dagtecknad, till bevillningsutskottet hänvisad proposition, nr 10, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att antaga vid propositionen fogade förslag till

- 1) förordning angående ändrad lydelse av 2 § 1 mom. förordningen den 24 maj 1957 (nr 209) om skatt på sprit och vin;
- 2) förordning om ändring i 22 kap. tulltaxan den 12 september 1958 (nr 475);
- 3) förordning om särskild skatt på motorbränslen;
- 4) förordning om ändrad lydelse av 4 § förordningen den 23 november 1956 (nr 545) angående omsättningsskatt å motorfordon i vissa fall.

Beträffande *propositionens huvudsakliga innehåll* må här anföras följande.

Propositionen innehåller de förslag till höjd indirekt beskattning som förutskickats i finansplanen. I propositionen föreslås sålunda.

1. *Höjning av den särskilda omsättningsskatten på sprit och vin.* Den föreslagna skattehöjningen på sprit medför en prisökning om ca 10 % för de vanligare sorterna. Renat brännvin beräknas stiga i pris med 3 kr. per helbutelj (från 26 till 29 kr.). Skattehöjningen för vin beräknas medföra en ökning av priset per helbutelj med 1: 35 kr. för starkviner och 65 öre för lättviner.

2. *En särskild skatt på motorbränslen* (bensin, brännolja och gasol) med 5 öre per liter för bensin och brännolja och 4 öre per liter för gasol.

3. *Höjning av den särskilda omsättningsskatten på motorfordon* (den s. k. bilaccisen) motsvarande 3 à 4 % av priset för de vanligast förekommande bilarna.

Skattehöjningarna föreslås träda i kraft den 1 februari 1966. Den högre bilaccisen föreslås dock utgå på leveranser som skett efter årsskiftet.

Genom skattehöjningarna beräknas statens inkomster öka med ca 565 milj. kr. under budgetåret 1966/67. Inkomsterna under innevarande budgetår beräknas stiga med ca 30 milj. kr.

De ovannämnda *författningsförslagen* är av följande lydelse.

Förslag
till
Förordning
angående ändrad lydelse av 2 § 1 mom. förordningen den 24 maj 1957
(nr 209) om skatt på sprit och vin

Härigenom förordnas, att 2 § 1 mom. förordningen den 24 maj 1957 om skatt på sprit och vin¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

2 §.

1 m o m. Skatten upptages vid detaljhandelsbolagets inköp av sprit och vin och utgår, där ej annat i 2 mom. stadgas,

a) för sprit dels med en grundavgift för liter motsvarande 30 öre för varje hel volymprocent alkohol dels med en procentavgift motsvarande 50 procent av utminuteringspriset; samt

b) för vin dels med en grundavgift, såvitt avser vin med en alkoholhalt överstigande 14 volymprocent (starkvin), av 2 kronor 40 öre för liter och, såvitt avser annat vin (lättvin), av 24 öre för liter dels med en procentavgift motsvarande 36 procent av utminuteringspriset.

Utminuteringspriset utgöres — — — varornas utminuteringspriset.

1 m o m. Skatten upptages vid detaljhandelsbolagets inköp av sprit och vin och utgår, där ej annat i 2 mom. stadgas,

a) för sprit dels med en grundavgift för liter motsvarande 34 öre för varje hel volymprocent alkohol dels med en procentavgift motsvarande 50 procent av utminuteringspriset; samt

b) för vin dels med en grundavgift, såvitt avser vin med en alkoholhalt överstigande 14 volymprocent (starkvin), av 3 kronor 20 öre för liter och, såvitt avser annat vin (lättvin), av 64 öre för liter dels med en procentavgift motsvarande 36 procent av utminuteringspriset.

Denna förordning träder i kraft den 1 februari 1966.

¹ Senaste lydelse av 2 § 1 mom. se 1963:52.

Förslag
till
Förordning
om ändring i 22 kap. tulltaxan den 12 september 1958 (nr 475)

Härigenom förordnas, att 22 kap. tulltaxan den 12 september 1958¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

Kap. 22. Drycker, alkohol och ättika

Anm. För spritdrycker eller viner, vilka införas i den ordning som avses i 12 § 4 mom. c) rusdrycksförsäljningsförordningen, skall, där tullfrihet ej åtnjutes, tull utgå med följande belopp, räknat för helbutelj om 75 centiliter:

Cognac	45:—
Armagnac, brandy, eau-de-vie och whisky	39:—
Andra spritdrycker, ej hänförliga till tulltaxenr 22.08	33:—
Vin:	
musserande:	
champagne	18:—
annat	12:—
andra slag med en alkoholhalt:	
överstigande 14 volymprocent	12:—
icke överstigande 14 volymprocent	7:—
För spritdrycker — — — allmän varuskatt.	

—————

Denna förordning träder i kraft den 1 februari 1966.

Förslag
till
Förordning
om särskild skatt på motorbränslen

Härigenom förordnas som följer.

1 §.

Till staten skall särskild skatt på motorbränslen erläggas för varuslag som avses i

1 § första stycket förordningen den 7 april 1961 (nr 372) om bensinskatt (bensin),

1 § första stycket förordningen den 15 december 1961 (nr 653) om brännolja-skatt (brännolja),

¹ Senaste lydelse av *Anm.* till 22 kap. se 1965: 238.

1 § första stycket förordningen den 29 maj 1964 (nr 352) om gasolskatt (gasol),
allt i de fall skatt utgår enligt nämnda förordningar.

2 §.

Skatten utgår för bensin och brännolja med fem och för gasol med fyra öre för liter.

3 §.

Förordningarna om bensinskatt, brännoljeskatt och gasolskatt äga i övrigt motsvarande tillämpning i fråga om särskild skatt på motorbränslen.

4 §.

Närmare föreskrifter för tillämpningen av denna förordning meddelas av Konungen.

Denna förordning träder i kraft den 1 februari 1966.

Förslag

till

Förordning

**om ändrad lydelse av 4 § förordningen den 23 november 1956 (nr 545)
angående omsättningsskatt å motorfordon i vissa fall**

Härigenom förordnas, att 4 § förordningen den 23 november 1956 angående omsättningsskatt å motorfordon i vissa fall¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

(Nuvarande lydelse)

(Förslagen lydelse)

4 §.

Omsättningsskatten utgår för personbilar och lastbilar med det antal kronor, som motsvarar 110 procent av det tal, vilket anger fordonets tjänstevikt uttryckt i kilogram. För bilar med högre tjänstevikt än 1 600 kilogram skall därjämte tillägg göras med 145 kronor för varje fullt femtiotal kilogram, varmed tjänstevikten överskjuter 1 600 kilogram. Skatten avrundas i förekommande fall till närmast lägre helt tiotal kronor.

Omsättningsskatten utgår för personbilar och lastbilar med det antal kronor, som motsvarar 155 procent av det tal, vilket anger fordonets tjänstevikt uttryckt i kilogram. För bilar med högre tjänstevikt än 1 600 kilogram skall därjämte tillägg göras med 195 kronor för varje fullt femtiotal kilogram, varmed tjänstevikten överskjuter 1 600 kilogram. Skatten avrundas i förekommande fall till närmast lägre helt tiotal kronor.

¹ Senaste lydelse av 4 § se 1060: 81.

(Nuvarande lydelse)

För motorcyklar utgör skatten 180 kronor därest fordonets tjänstevikt ej överstiger 75 kilogram, 240 kronor därest tjänstevikten är högre men ej överstiger 160 kilogram samt eljest 360 kronor.

(Föreslagen lydelse)

För motorcyklar utgör skatten 255 kronor därest fordonets tjänstevikt ej överstiger 75 kilogram, 335 kronor därest tjänstevikten är högre men ej överstiger 160 kilogram samt eljest 505 kronor.

Denna förordning träder i kraft dagen efter den, då förordningen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling. Skatten utgår enligt de nya bestämmelserna även när skattskyldigheten inträtt före deras ikraftträdande men efter den 31 december 1965. Har skattskyldig före den 1 januari 1966 levererat motorfordon till återförsäljare att av denne försäljas i kommission för den skattskyldiges räkning utgår dock skatten enligt de äldre bestämmelserna.

Visar skattskyldig att motorfordon, för vilket skatten skall utgå enligt de nya bestämmelserna, sålts till pris som avtalats före den 1 januari 1966 och att priset icke kan höjas med belopp som motsvarar skattehöjningen, äger Kungl. Maj:t medge befrielse från eller återbäring av ett belopp motsvarande skillnaden mellan skatt enligt de nya bestämmelserna och skatt enligt de äldre bestämmelserna, om ansökan därom göres senast den 28 februari 1966.

Vid tillämpningen av denna förordning gälla icke 62 § andra och tredje styckena frihamnsstadgan den 8 november 1935 (nr 553).

Har i fall som avses i 22 § förordningen den 23 november 1956 (nr 545) skatt beräknats enligt äldre bestämmelser i fråga om motorfordon som införts till riket efter den 31 december 1965 men före denna förordnings ikraftträdande, skall skillnaden mellan skatt enligt de nya bestämmelserna och skatt enligt de äldre bestämmelserna erläggas av den skattskyldige vid andfordran. Härvid äger 22 § andra punkten motsvarande tillämpning.

Till utskottet har hänvisats följande i anledning av propositionen väckta motioner, nämligen

I) de likalydande motionerna I: 57 av herrar *Hübinette* och *Ebbe Ohlsson* samt II: 93 av herr *Edlund*, vari hemställts, att riksdagen måtte besluta avslå den i propositionen föreslagna prishöjningen på lättvin och höja priset på brännvin med 25 öre per liter utöver den föreslagna höjningen samt att vederbörande utskott måtte utarbета härför erforderlig lagtext;

II) de likalydande motionerna I: 301 av herr *Nils-Eric Gustafsson m. fl.* och II: 426 av herr *Wiklund m. fl.*, vari hemställts, att de nuvarande priserna på sprit och vin höjes från den 1 februari 1966 med 25 procent inberäknat all-

mån varuskatt (med bemyndigande för Kungl. Maj:t att företaga de mindre prisjusteringar, som av expedierings- och debiteringstekniska skäl kan vara påkallade för att nå jämna prisbelopp vid köp av de olika förekommande dryckeskvantiteterna) samt att vederbörande utskott utarbetar förslag till erforderliga författningstexter;

III) de likalydande motionerna I: 302 av herr *Holmberg m. fl.* och II: 319 av herr *Bohman m. fl.*, vari hemställts, att riksdagen, med avslag å Kungl. Maj:ts proposition nr 10 i vad den avser tiden innan de nya bestämmelsernas ikraftträdande, måtte besluta, att första stycket av ikraftträdandebestämmelserna skall få följande lydelse:

Denna förordning träder i kraft dagen efter den, då förordningen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling;

IV) de likalydande motionerna I: 349 av herr *Bengtson m. fl.* och II: 420 av herr *Hedlund m. fl.*, vari hemställts,

A) att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts förslag i propositionen nr 10 beträffande höjd skatt på motorbrännolja och gasol;

B) att riksdagen måtte begränsa den i propositionen nr 10 föreslagna skattehöjningen i fråga om bensin till 3 öre per liter samt besluta att ifrågasvarande medel skall tillföras automobilskattemedelsfonden;

C) att riksdagen måtte besluta höja

1) skatten på sprit och vin enligt i propositionen nr 10 föreslagna grunder så att priset på renat brännvin ökar med 4,75 kronor för helbutelj,

2) skatten på maltdrycker med 15 procent av nu gällande skattesatser, att gälla från och med den 1 juni 1966,

3) skatten på cigarretter med 3 öre per cigarrett, att gälla från och med den 1 juni 1966; ävensom

D) att vederbörande utskott måtte utarbeta förslag till erforderliga författningstexter;

V) de likalydande motionerna I: 350 av herrar *Dahlén* och *Nils-Eric Gustafsson* samt II: 418 av herrar *Gomér* och *Nihlfors*, vari hemställts, att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts proposition nr 10 i vad den avser att den nya omsättningsskatten för motorfordon skall uttagas retroaktivt från den 1 januari 1966 och att vederbörande utskott måtte utarbeta i följd härav erforderliga övergångsbestämmelser;

VI) de likalydande motionerna I: 351 av herr *Lundström m. fl.* och II: 424 av herr *Ohlin m. fl.*, vari hemställts, att riksdagen vid behandlingen av Kungl. Maj:ts proposition nr 10 måtte besluta en sådan höjning av skatterna på sprit och starkvin, som motsvarar en prisökning i förhållande till Kungl. Maj:ts förslag av 2 kronor 25 öre per helbutelj renat brännvin och som

åstadkommes utslutande genom en höjning av grundavgifterna samt besluta höjningar i motsvarande mån av tullarna på sprit och starkvin, ävensom att utskottet måtte utarbeta härav föranledda författningsändringar;

VII) de likalydande motionerna I: 352 av herr *Lundström m. fl.* och II: 425 av herr *Ohlin m. fl.*, vari hemstälts, att riksdagen vid behandlingen av Kungl. Maj:ts proposition nr 10 måtte besluta att

A) avslå den föreslagna höjningen av beskattningen på motorbrännolja och gasol, samt

B) begränsa höjningen av skatten på bensin till 3 öre per liter i stället för den i propositionen förordade höjningen med 5 öre varvid intäkterna bör tillföras automobilskattemedelsfonden;

VIII) de likalydande motionerna I: 353 av herrar *Strandberg* och *Svenungsson* samt II: 422 av herr *Nordgren m. fl.*, vari hemstälts, att riksdagen måtte avslå propositionen i vad avser där föreslagen höjning av skatten på bensin, brännolja och gasol;

IX) de likalydande motionerna I: 354 av herrar *Sveningsson* och *Schött* samt II: 421 av herr *Nilsson* i *Bästekille m. fl.*, vari hemstälts,

A) att riksdagen måtte dels avslå Kungl. Maj:ts proposition nr 10 i vad den avser förslag till förordning om särskild skatt på motorbränslen, dels genom ändring av förordningen den 15 december 1961 om brännoljeskatt besluta en höjning av skatten på bensin med 3 öre, samt

B) att vederbörande utskott måtte utarbeta förslag till de författningsändringar som erfordras härför;

X) motionen I: 303 av herr *Wallmark*, vari hemstälts,

A) att riksdagen måtte avslå den i propositionen föreslagna särskilda skatten på motorbrännolja och gasol,

B) att riksdagen måtte besluta att skatten på bensin skall höjas med 6 öre per liter och att inkomsten härav skall hänföras till automobilskattemedlen, samt

C) att vederbörande utskott måtte utarbeta och föreslå härför erforderliga författningsändringar;

XI) motionen II: 318 av herrar *Asp* och *Sundelin*, vari hemstälts, att riksdagen måtte med frångående av vad i propositionen nr 10 föreslagits besluta att omsättningsskatten å motorfordon, den s. k. bilaccisen, höjes med 5 procent av bilpriset eller 1,5 procent utöver vad i propositionen föreslagits samt att särskild skatt på brännolja icke skall uttagas;

XII) motionen II:419 av herr *Hamrin* i *Jönköping m. fl.*, vari hemstälts, »att riksdagen vid behandlingen av proposition nr 10 måtte besluta om höj-

ning av maltdrycksskatten med 20 % för öl klass 2 samt öl klass 2 b och med 25 % på starköl».

Såvitt avser de under IV) upptagna motionerna I: 349 och II: 420 behandlar utskottet i förevarande betänkande inte det i punkt C 3) upptagna yrkandet. Detta kommer av utskottet att behandlas i annat sammanhang.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för de i motionerna framställda yrkandena, får utskottet, i den mån redogörelse härför ej lämnas i det följande, hänvisa till motionerna

I: 57, I: 302, I: 303, I: 350, II: 318, II: 419, II: 420, II: 421, II: 422, II: 424, II: 425 och II: 426.

I anledning av propositionen har till utskottet ingivits skrivelser från Sveriges motorcykel- och mopedimportörers förbund samt Motorbranschens riksförbund.

Rörande motiveringen för de i propositionen framlagda förslagen hänvisar utskottet till ovannämnda statsrådsprotokoll. Redogörelsen härutinnan återfinnes under följande rubriker å nedan angivna sidor i propositionen, nämligen

Inledning, s. 6.

De särskilda skatteförslagen, s. 7—12.

Motionerna

I *motionerna I: 57 och II: 93* framhålles att en ökad beskattning på lättvin kommer att motverka de nykterhetspolitiska strävandena att föra över konsumtionen från starksprit till alkoholsvagare drycker. Enligt motionärernas mening når man den bästa nykterhetspolitiska effekten genom att begränsa beskattningen på alkoholsvagare drycker och i stället något öka beskattningen på brännvin. Någon höjning för lättvin bör inte förekomma.

Enligt *motionerna I: 301 och II: 426* måste bakom regeringens nu föreliggande förslag om skattehöjningar på sprit och vin ligga det förhållandet att konsumtionen över hela fältet av alkoholdrycker ökat sedan 1964 (1963 kan på grund av strejken vid spritcentralen inte lämpligen användas som jämförelseår), vilket särskilt med tanke på ökningen av konsumtionen av starksprit ger belägg för att nykterhetsläget undergått en försämring. Detta bekräftas av 1964 och 1965 års fyllerisiffror särskilt avseende ungdomen, vilka även dessa ökat under nämnda år. Det var detta som föranledde riksdagen att begära den nya utredningen rörande alkoholpolitiken. Trots en prishöjning per liter brännvin från 10: 65 kr. år 1946 till nuvarande 34: 65 kr. fordras f. n. 4 timmars arbetsinkomst mot 5¹/₂ timmar år 1946 för inköp av denna spritkvantitet. Det relativa spritpriset är därför egentligen lägre nu än under motbokstiden trots att upprepade skattehöjningar ägt rum

sedan dess. Motionärerna anser det motiverat att höja skatten inte bara på vin och sprit utan även på maltdrycker. Med hänsyn bl. a. till att den alkoholpolitiska utredningens uppdrag avseende prispolitiken även torde omfatta maltdryckerna avstår motionärerna emellertid från yrkande om skatteskärpning också för de tre starkaste ölsorterna. — Nykterhetspolitiska skäl talar för att man vid bedömningen av den lämpliga storleken av skattehöjningen bör utgå från löneutvecklingen i stället för prisutvecklingen. Det är därför motiverat att höja priserna på sådana umbärliga varor som sprit och vin med minst 20 procent. För att åstadkomma en ökad konsumtionsnedpressande och nykterhetsfrämjande effekt och med tanke på de ytterligare löneförbättringar, som kan bli en följd av årets löneförhandlingar, vill motionärerna föreslå, att skattehöjningen bestäms till 25 procent.

I *motionerna I: 302* och *II: 319* understryker motionärerna att det strider mot principerna för svensk lagstiftning att fastställa tidpunkten för bestämmelses tillämpning, innan riksdagen fattat beslut härom. Beskattningsrätten tillkommer nämligen riksdagen allena. Ett bifall till förslaget i propositionen skulle innebära att för tiden fr. o. m. den 1 januari t. o. m. den dag då en ny förordning trätt i kraft skulle gälla dels en av riksdagen i vederbörlig ordning antagen förordning, dels en ännu icke av riksdagen godtagen övergångsbestämmelse till en annan förordning. Något skäl till att den senare skulle ha högre valör och ta över de gällande bestämmelserna anföres icke. En sådan ordning vore också orimlig.

Enligt motionärerna i *motionerna I: 349* och *II: 420* bör med det höga skattetryck som råder i Sverige skatteskärpningen så långt möjligt läggas på varor, som kan betraktas som mera umbärliga. Motionärerna menar att en större del av skatteskärpningen än som föreslagits i propositionen bör läggas på sprit och vin och föreslår en höjning av omsättningsskatten på renat brännvin, som innebär en budgetförstärkning med 115 milj. kr. i förhållande till förslaget i propositionen. Skatten på maltdrycker bör höjas i motsvarande grad. Viss del av budgetförstärkningen bör enligt motionärernas uppfattning uttas i form av höjd cigarrettskatt. De föreslår därför en höjning av tobaksskatten med 3 öre per cigarett. I fråga om den föreslagna extra skatten å motorbränslen framhåller motionärerna att ett godkännande av propositionen i denna del skulle bli en alltför tung börda för befolkningen i de delar av landet, där avstånden är stora och bilen måste betraktas som det oundgängliga kommunikationsmedlet, liksom också för nyttotrafiken. De föreslår därför, att skattehöjningen i fråga om bensinen begränsas till 3 öre per liter och att för motorbrännolja och gasol någon skatteskärpning inte bör ske. Den bensinskatt höjning, som enligt motionärernas mening kan godtas, ger ett inkomstbelopp för nästkommande budgetår på ca 95 milj. kr. Detta bör med hänsyn till det stora vägupprustningsbehovet tillföras automobilskattemedelsfonden. — De av motionärerna förordade skattesatserna för bensin, sprit och vin bör träda i kraft så snart

riksdagen fattat beslut i frågan och författningsbestämmelser hunnit utfärdas. Höjningarna av cigarettskatten och av skatten på maltdrycker bör däremot gälla från den 1 juni 1966.

I *motionerna I: 350* och *II: 418* framhålles att förslaget i propositionen om retroaktiv tillämpning av den nya omsättningsskatten på motorfordon i praktiken innebär att finansministern — med åsidosättande av den av riksdagen allena tillkommande beskattningsmakten — infört en skatt under tiden från årsskiftet till dess riksdagen eventuellt antager den föreslagna skatten. En sådan ordning strider mot principerna för svensk lagstiftning att införa retroaktivt verkande regler och kan därför enligt motionärernas mening inte godtas.

För den händelse olägenheter skulle uppstå vid övergången till den nya skatten kan såsom skedde vid införandet av bilaccisen år 1956 en tillfällig lagerskatt fastställas.

Motionärerna i *motionerna I: 351* och *II: 424* anser priset på sprit och starkvin böra anpassas till inkomstutvecklingen sedan april 1963. Att endast ta hänsyn till prisutvecklingen innebär nämligen att rusdryckerna förbilligas relativt sett, om man beaktar standarden nu i jämförelse med 1963. För att åstadkomma samma relationer mellan inkomsterna och priset på rusdrycker erfordras en prishöjning av storleksordningen 25 procent, inkl. höjningen av omsättningsskatten. Denna procentsiffra uppnås för renat brännvin om priset höjs med 2 kr. 25 öre för helbutelj utöver propositionens förslag. Prishöjningen bör åstadkommas genom en höjning av grundavgiften, för sprit med 7 öre till 37 öre, för starkvin med 1 kr. 30 öre till 3 kr. 70 öre. Motionärerna accepterar propositionens förslag i vad avser höjning av skatt på lättviner och framhåller avslutningsvis att ett bifall till deras yrkanden skulle medföra en inkomstförstärkning för nästa budgetår med 107 milj. kr.

Motionärerna i *motionerna I: 352* och *II: 425* anser att man vid valet av de åtgärder som kan komma i fråga i budgetförstärkande syfte bör undvika sådana åtgärder, som kan väntas få en allmänt kostnadshöjande effekt genom att direkt påverka väsentliga produktionskostnader. Att nu höja beskattningen på brännolja för motorfordonstrafiken är därför enligt deras mening klart olämpligt. Väsentliga delar av transportapparaten skulle härigenom åsamkas en fördyring som inte kan undgå att påverka fraktsatser och trafiktaxor. Motionärerna yrkar därför att den i propositionen föreslagna höjningen av skatten på motorbrännolja bör avslås. Av samma anledning bör inte heller höjningen av gasolskatten bifallas. Även om de för angivna avslagsyrkanden anförda skälen i viss mån gäller den föreslagna höjningen av bensinskatten, är motionärerna med hänsyn till angelägen-

heten att söka begränsa bensinförbrukningen och därigenom påverka en mera gynnsam utveckling av handelsbalansen beredda att förorda en höjning av bensinskatten. Denna bör dock begränsas till 3 öre per liter och intäkterna av densamma tillföras automobilskattemedelsfonden.

I *motionerna I: 353* och *II: 422* framhålles att den beskattning som redan drabbar bensinen är alldeles tillräcklig för att uppfylla högt ställda krav på den »skatterättvisa» enligt vilken biltrafiken skall rädda det statsfinansiella läget, vartill regeringspolitiken fört. I ett bensinpris i viss zon av exempelvis 86 öre per liter ingår redan nu bensinskatt med 43 öre per liter, vartill kommer energiskatt med 9 öre per liter. Bensinbeskattningen uppgår alltså till 153 procent och föreslås, vid ett antaget pris av 91 öre till 167 procent. Den yrkesmässiga motortrafiken kommer givetvis att kompensera sig för skatteökningen genom höjda taxor. Skatten drabbar alltså alla dem som behöver anlita den yrkesmässiga trafiken. För de enskilda motortrafikanterna blir skattehöjningen i de flesta fall närmast en höjning av en ofrånkomlig levnadsomkostnad. I den mån så är möjligt kommer den enskilde trafikanten att söka kompensera sig för fördyringen och resultatet blir att stora delar av den höjda skatten slås ut som en allmän fördyring av varor och tjänster, en tendens som man i görligaste mån bör söka motverka.

Många enskilda kommer emellertid inte att kunna kompensera sig för de ökade omkostnaderna. Detta gäller i första hand människor i våra glesbygder. Deras möjligheter att komma i åtnjutande av samhällelig, kulturell och kommersiell service är ofta helt beroende på innehav av motorfordon. Förslaget kommer att direkt motverka den av riksdagen beslutade lokaliseringpolitiken. Denna förutsätter att kommunikationsfrågorna beaktas. Att öka skattetrycket på motortrafiken är att medverka till ytterligare höjande av varupriserna, försämma konkurrenskraften hos de svenska varorna, påskynda utarmningen av glesbygderna, kort uttryckt på flera punkter direkt motverka den prisstabiliseringspolitik, som förutsattes i årets finansplan.

Motionärerna i *motionerna I: 354* och *II: 421* framhåller att de i propositionen föreslagna skattehöjningarna i vad dessa avser höjningen av skatten på brännolja och gasol kommer att slå igenom i höjda transportkostnader. De föreslagna skattehöjningarna kommer, om de antas, att övervältras på konsumenterna och därmed bygga under kraven på kompensation i en eller annan form. Det kan inte i det inflationsklimat som för närvarande råder och som visar tecken på att förvärras vara tillrådligt att driva upp kostnads- och prisnivån ytterligare. Man bör heller inte bortse från att de höjda skatterna kommer att medföra ökade utgifter för stat och kommun genom höjda ersättningar för tjänsteresor. Från dessa utgångspunkter kan motionärerna inte acceptera den föreslagna höjningen av skatten på brännolja

och gasol. Den i propositionen föreslagna höjningen av bensinskatten med 5 öre bör av samma skäl begränsas, förslagsvis till 3 öre.

Propositionens förslag innebär vidare att de höjda »bilskatterna» inte längre skall vara föremål för specialdestination. Detta är ett avsteg från riksdagens tidigare uttalanden att inkomsterna av fordonsskatt och skatt på motorbränslen skall användas till vägarna. Höjning av bensinskatten bör därför ske genom ändring i förordningen om brännoljeskatt.

I *motionen I: 303* framhålls att den föreslagna höjningen av beskattningen på motorbränslen icke bör ske genom en särskild skatt utan i stället genom en höjning av den nuvarande motorbränsleskatten med redovisning av skatteintäkterna som automobilskattemedel. Då motorbrännolja och gasol uteslutande användes i nyttotrafiken kommer en höjd beskattning av dessa drivmedel att resultera i ökade transportkostnader. Av samhällsekonomiska skäl bör därför en höjning av skatten på motorbrännolja och gasol icke ske, medan sådana skäl motiverar en ökning av skatten på bensin med 6 öre.

Motionärerna i *motionen II: 318* framhåller, att enligt det av riksdagen antagna trafikpolitiska reformprogrammet, baserat på proposition nr 191/1963, i princip varje trafikgren skall svara för sina kostnader och att även i övrigt förutsättningar skall skapas för konkurrens på lika villkor mellan de olika trafikgrenarna. Den i propositionen föreslagna extra skatten om fem öre på brännolja strider mot denna trafikpolitiska princip, vartill kommer att en merbeskattning av brännoljan skulle få en omedelbar verkan på transportkostnaderna för sådan nyttotrafik, där huvuddelen av detta drivmedel kommer till användning. Den föreslagna höjningen kommer att medföra en kostnadsökning för lastbilstrafiken med ca 37 milj. kr., för omnibustrafiken med ca 5 milj. kr. och för personbilstrafiken med ca 4 milj. kr. eller med sammanlagt ca 46 milj. kr. Den därav föranledda taxehöjningen, som kan beräknas till ca 2 procent, kommer till väsentlig del att drabba den kollektiva persontrafiken, näringslivet och framför allt jord- och skogsbruket samt därmed även fördyra kostnaderna för exportnäringarna. Årets statsverksproposition innehåller förslag till ersättning med 6,9 milj. kr. till trafikföretag för drift av icke lönsamma busslinjer. Ett skattepåslag om 5 milj. kr. på busstrafiken framstår därför som mycket omotiverad. Förslaget om en extra brännoljeskatt bör enligt motionärernas mening därför avslås. Det skattebortfall som därigenom uppkommer kan lämpligen kompenseras genom en höjning av bilaccisen, som går utöver förslaget i propositionen.

I *motionen II: 419* framhålls att skäl finnes att i detta sammanhang upptaga frågan om beskattningen av malt- och läskedrycker. En sänkning

av skatten på läskedrycker anser de med hänsyn till det statsfinansiella läget f. n. inte möjlig. Däremot bör vissa maltdrycker som blivit billigare genom inflationen tas med vid prisjusteringarna. Det s. k. lättölet har ur nykterhetssynpunkt aldrig vållat några bekymmer, men genom skattejusteringar för övriga ölsortiment skulle lättölets konkurrenskraft öka. Trots att beskattningen av det s. k. mellanölet nyligen varit föremål för riksdagens prövning, torde för upprätthållande av hittillsvarande prisrelationer en skattehöjning böra drabba samtliga ölsorter utom lättöl. Departementschefen uppger att konsumentprisindex fr. o. m. april månad 1963 fram till våren 1966 kan beräknas stiga med cirka 16 procent. Med hänsyn till inflationen anser motionärerna det angeläget med en större skattehöjning än 16 procent. En sådan höjning skulle befrämja en övergång till konsumtion av öl med lägre alkoholhalt.

Utskottets yttrande

De i den förevarande propositionen framlagda förslagen till höjning av vissa indirekta skatter får ses mot bakgrunden av den bedömning av det samhällsekonomiska läget, som gjorts i statsverkspropositionen till årets riksdag. I syfte att åstadkomma en inkomstförstärkning och därigenom nedbringa statens upplåningsbehov samt förbättra bytesbalansen genom en dämpning av ökningstakten i den privata konsumtionen föreslås i propositionen en höjning av den särskilda omsättningsskatten på sprit och vin och av den s. k. bilaccisen samt införande av en särskild skatt på motorbränslen. Skattehöjningarna föreslås träda i kraft den 1 februari 1966. Den högre bilaccisen föreslås dock utgå på leveranser som skett efter årsskiftet. Genom skattehöjningarna beräknas statens inkomster öka med ca 565 milj. kr. under budgetåret 1966/67. Inkomsterna under innevarande budgetår beräknas stiga med omkring 30 milj. kr.

För egen del kan utskottet ansluta sig till den bedömning av det ekonomiska läget, som redovisats i finansplanen. Utskottet delar departementschefens uppfattning att den från statsfinansiella och konjunkturpolitiska synpunkter eftersträfvade inkomstförstärkningen i första hand bör ske genom en skärpning av konsumtionsbeskattningen. Bilimporten har under senare år tenderat att stiga i snabbare takt än den totala importen, och ökningen av fordonsparken har i sin tur ställt allt större krav på samhällets resurser. Mot bakgrunden härav ter det sig enligt utskottets mening naturligt, att skattehöjningarna i betydande utsträckning kommer att drabba bilismen. Utskottet delar även departementschefens uppfattning att en höjning av skatten på sprit och vin inte endast är motiverad av statsfinansiella utan även av nykterhetspolitiska skäl. Av det ovan anförda framgår att ut-

skottet anser sig kunna godta en skärpning av beskattningen på nämnda varuområden. Även i fråga om fördelningen av skattebelastningen på de olika skatteobjekten kan utskottet i allt väsentligt biträda departementschefens förslag. I anledning av motionsvis väckta förslag har utskottet emellertid funnit skäl att i några hänseenden frånga förslagen i propositionen. De av utskottet föreslagna ändringarna innebär en inkomstminskning i förhållande till propositionen med ca 40 milj. kr. för budgetåret 1966/67.

Utskottet behandlar här efter de olika förslagen i propositionen och i väckta motioner.

På *sprit* och *vin* utgår f. n. en speciell omsättningsskatt dels i form av en grundavgift, som anknyter till alkoholhalten, och dels i form av en procentavgift, som beräknas på utminuteringspris, exklusive allmän varuskatt. Grundavgiften utgör för sprit 30 öre per liter för varje volymprocent alkohol, för starkvin, d. v. s. vin med en alkoholhalt överstigande 14 volymprocent, 2 kr. 40 öre per liter och för lättvin 24 öre per liter. Procentavgiften utgör för sprit 50 procent samt för starkvin och lättvin 36 procent av utminuteringspriset.

I propositionen föreslås en höjning av grundavgiften för sprit med 4 öre till 34 öre, för starkvin med 80 öre till 3 kr. 20 öre och för lättvin med 40 öre till 64 öre. Departementschefen framhåller att konsumentprisindex från april 1963 till våren 1966 kan beräknas stiga med ca 16 procent och att en justering av skattesatserna på rusdrycksområdet därför bör äga rum för att anpassa priserna på vin- och spritdrycker till den allmänna prisutvecklingen. Förslaget innebär att priset ökar på renat brännvin med ca 3 kr. för helbutelj, på starkvin med ca 1 kr. 35 öre för helbutelj och för lättvin med ca 65 öre för helbutelj.

I åtskilliga motioner har framställts yrkanden, som innebär en skärpning av de i propositionen föreslagna skattesatserna. I motionerna I: 301 av herr Nils- Eric Gustafsson m. fl. och II: 426 av herr Wiklund m. fl. föreslås således en höjning av utminuteringspriset på såväl spritdrycker som vin med 25 procent. Yrkandet i motionerna I: 349 av herr Bengtson m. fl. och II: 420 av herr Hedlund m. fl. innebär en sådan höjning av skatten på sprit, att priset på renat brännvin, inklusive omsättningsskatten, höjes med 5 kr. 25 öre per helbutelj. Motionärerna yrkar också motsvarande procentuella höjning av skattesatserna på stark- och lättvin. — Enahanda yrkanden i fråga om sprit och starkvin återfinns i motionerna I: 351 av herr Lundström m. fl. och II: 424 av herr Ohlin m. fl. — I motionerna I: 57 av herrar Hübinette och Ebbe Ohlsson samt II: 93 av herr Edlund yrkas en höjning av priset på brännvin med 25 öre per liter utöver förslaget i propositionen, varemot motionärerna avstyrker förslaget om en höjning av grundavgiften för lättvin.

Några motioner innehåller yrkande om skärpning av beskattningen av öl och starköl. Skattehöjningen bör enligt motionerna I: 349 av herr Bengtson

m. fl. och II: 420 av herr Hedlund m. fl. bestämmas till 15 procent av nu gällande skattesatser, medan i motionen II: 419 av herr Hamrin i Jönköping m. fl. yrkas höjning av skatten på öl med 20 procent och på starköl med 25 procent.

I likhet med departementschefen anser utskottet det från nykterhetspolitisk synpunkt angeläget att rusdryckspriserna i stort sett följer prisutvecklingen på konsumtionsvaror. De i propositionen uppdragna riktlinjerna för en omläggning av skattesatserna på sprit och vin överensstämmer i stort sett med vad utskottet tidigare uttalat därom i flera sammanhang. Genom de föreslagna skattesärpningarna torde också den förskjutning, som sedan 1963, då skattesatserna sist justerades, inträtt i prisrelationen mellan rusdrycker och andra konsumtionsvaror, i huvudsak komma att återställas. Vad särskilt angår den i motionerna I: 301 och II: 426 samt I: 351 och II: 424 aktualiserade frågan om att anpassa priset på sprit och vin till inkomstutvecklingen och inte till den allmänna prisutvecklingen vill utskottet erinra om att den i oktober 1965 tillsatta alkoholpolitiska utredningen enligt sina direktiv har att behandla alla de spörsmål som är av betydelse för alkohol- och nykterhetspolitiken. Därvid har utredningen också att pröva prispolitikens samband med alkoholkonsumtionen och prissättningens relation till alkoholstyrkan. Utskottet kan bl. a. med hänsyn härtill inte biträda motionärernas förslag att man nu bör avvika från de riktlinjer för beskattningen av spritdrycker och vin, vilka hittills tillämpats.

Med det anförda tillstyrker utskottet bifall till de i propositionen föreslagna skattesatserna på sprit och starkvin. Detta innebär att utskottet avstyrker bifall till motionerna I: 57 och II: 93 i vad desamma avser höjning av grundavgiften för sprit samt motionerna I: 301 och II: 426, I: 349 och II: 420 samt I: 351 och II: 424, samtliga i vad de avser höjda skattesatser på sprit och vin.

Vad härefter angår den i propositionen föreslagna skattehöjningen på lättvin synes denna procentuellt sett vara något för hög, möjligen beroende på att vid skatteavvägningen tillräcklig hänsyn inte tagits till de billiga lättvinernas betydande andel av den totala konsumtionen. Med hänsyn härtill och till den av utskottet tidigare uttalade önskvärldheten av en övergång från starkare till svagare drycker, anser utskottet sig böra förorda en mindre justering av grundavgiften för lättvin från föreslagna 64 till 48 öre per liter. Förslaget bör inte föranleda någon ändring i det förslag till nya tulltaxor som framläggs i propositionen.

Av det anförda framgår att utskottet inte anser sig kunna tillstyrka bifall till motionerna I: 57 och II: 93 i denna del.

Vad slutligen angår yrkandena i motionerna I: 349 av herr Bengtson m. fl. och II: 420 av herr Hedlund m. fl. samt motionen II: 419 av herr Hamrin i Jönköping m.fl. om skärpning av skatten på öl och starköl vill utskottet erinra om att denna skatt, räknad på i varan ingående mängd alkohol, även

med de justeringar av skattesatserna på sprit och vin, som nu föreslås i propositionen, torde vara fullt tillräcklig för åstadkommande av jämvikt i prisrelationen mellan å ena sidan öl och starköl och å andra sidan sprit och vin. Med hänsyn härtill och till den förut uttalade önskvärdheten av en övergång till alkoholsvaga drycker anser utskottet sig inte kunna biträda yrkandena i motionerna. Utskottet avstyrker således bifall till motionerna I: 349 och II: 420 i nu förevarande del samt motionen II: 419.

Utskottet behandlar härefter den i propositionen föreslagna beskattningen av *motorbränslen*.

För bensin utgår dels en särskild skatt (bensinskatt) och dels en allmän energiskatt. Allmän varuskatt utgår inte på bensin. Bensinskatten utgår sedan den 1 juli 1965 med 43 öre per liter. Energiskatten utgår med 9 öre per liter. För brännolja utgår såväl en särskild skatt (brännoljeskatt) som allmän energiskatt. Brännoljeskatten utgår i regel med 34 öre per liter. Skatten för tillverkare eller registrerad leverantör samt vid införsel utgör dock endast 31 öre per liter. För brännolja utgör energiskatten 2,5 öre per liter. Den särskilda skatten för gasol (gasolskatt) utgår med 29 öre per liter, dock att för buss, vars tjänstevikt överstiger 3 000 kg, skatten endast utgör 22 öre per liter. Den allmänna energiskatten utgör för gasol 7 öre per liter men i fråga om buss med tjänstevikt överstigande 3 000 kg endast 2 öre per liter.

De i den förevarande propositionen framlagda förslagen innebär en höjning av bensin- och brännoljeskatten med 5 öre per liter och av gasolskatten med 4 öre per liter. I propositionen understrykes att det samhälls-ekonomiska och statsfinansiella läget motiverar en höjd beskattning, varför de ökade skatteintäkterna inte bör bli föremål för specialdestination. Med hänsyn härtill föreslås beskattningen reglerad i en särskild författning om skatt på motorbränslen.

I de inbördes likalydande motionerna I: 349 av herr Bengtson m. fl. och II: 420 av herr Hedlund m. fl., I: 352 av herr Lundström m. fl. och II: 425 av herr Ohlin m. fl., I: 354 av herrar Sveningsson och Schött samt II: 421 av herr Nilsson i Bästekille m. fl. yrkas en med 3 öre förhöjd beskattning av bensinen samt avslag på förslaget om höjd beskattning av brännolja och gasol. I motionerna I: 353 av herrar Strandberg och Svenungsson samt II: 422 av herr Nordgren m. fl. yrkas avslag på propositionens förslag beträffande samtliga motorbränslen, medan avslagsyrkandet i motionen I: 303 av herr Wallmark gäller höjd skatt på brännolja och gasol samt i motionen II: 318 av herrar Asp och Sundelin höjd skatt på brännolja. Det inkomstbortfall som härigenom skulle uppstå vill motionären i motionen I: 303 kompensera genom en med 6 öre förhöjd bensinskatt och motionärerna i motionen II: 318 genom en längre gående höjning av bilaccisen än vad som föreslagits i propositionen. De motionärer, som tillstyrker en förhöjd bensinbeskattning, yrkar att intäkterna härav skall tillföras automobilskattemedlen. Som mo-

tivering för sina yrkanden anför samtliga motionärer främst den omedelbara verkan en merbeskattning skulle få på nyttotrafikens transportkostnader.

Av vad utskottet inledningsvis anfört framgår att utskottet delar departementschefens uppfattning att en betydande del av den inkomstförstärkning, som är erforderlig, måste åstadkommas genom en ökad beskattning av bilismen. I nuvarande samhällsekonomiska läge, då man eftersträvar en ökning av exporten och en dämpning av den privata konsumtionen, i första hand bilanskaffningarna, är det enligt utskottets mening inte lämpligt att väsentligt öka beskattningen av sådana drivmedel, som företrädesvis användes i nyttotrafiken. Med hänsyn till transportkostnadernas speciella genomslagskraft på den allmänna pris- och kostnadsnivån måste en höjning av skatten på brännolja te sig synnerligen vansklig. Utskottet vill i sammanhanget även erinra om att den fr. o. m. den 1 juli 1965 genomförda höjningen av bensinskatten av dessa skäl inte föranledde någon motsvarande höjning av brännoljebeskattningen. På grund härav finner utskottet sig inte kunna tillstyrka departementschefens förslag om ytterligare beskattning av brännoljan.

Även om vissa skäl kan åberopas mot en höjd beskattning av bensin är det med hänsyn till behovet av inkomstförstärkningar och angelägenheten av att åstadkomma en bättre balans i utrikeshandeln enligt utskottets mening nödvändigt att höja beskattningen av detta drivmedel. Den i propositionen föreslagna höjningen med 5 öre per liter finner utskottet mot bakgrunden härav väl avvägd. Den ökade drivmedelsbeskattningen är som nämnts motiverad utslutande av det samhällsekonomiska och statsfinansiella läget. Skattehöjningen, som mot bakgrunden därav inte kan tas till intäkt för ökade investeringar inom vägväsendet, bör på sätt förordas i propositionen därför konstrueras som en fristående skatt, vilken i riksstaten inte redovisas som automobilskattemedel.

Vad härefter angår den i propositionen föreslagna höjningen av beskattningen på gasol är den nu gällande skattesatsen på detta drivmedel beräknad så, att den med hänsyn till skillnaden mellan gasol och bensin i vad avser energiinnehåll motsvarar skatten för det senare bränslet. Då en oförändrad beskattning av gasol skulle premiera detta drivmedel på bensinens bekostnad tillstyrker utskottet förslaget i propositionen i denna del.

Med det anförda anser utskottet sig ha besvarat de likalydande motionerna I: 349 och II: 420, I: 352 och II: 425, I: 353 och II: 422, I: 354 och II: 421 ävensom motionerna I: 303 och II: 318, samtliga motioner i vad de avser drivmedelsbeskattningen.

Den särskilda omsättningsskatten på motorfordon, den s. k. *bilaccisen*, utgår för personbilar och vissa mindre lastbilar med det antal kronor, som motsvarar 110 procent av det tal som anger fordonets tjänstevikt uttryckt i

2 — *Bihang till riksdagens protokoll 1966. 7 saml. Nr 1*

kg. För bilar med högre tjänstevikt än 1 600 kg utgår dessutom en tilläggsavgift med 145 kr. för varje fullt femtiotal kg varmed tjänstevikten överstiger 1 600 kg. För motorcyklar utgör skatten 180 kr., om tjänstevikten inte överstiger 75 kg, 240 kr. om tjänstevikten är högre men ej överstiger 160 kg och 360 kr. i övriga fall. Skattskyldiga är tillverkare och importörer av ovannämnda motorfordon.

I propositionen föreslås att procenttalet för bilar höjs till 155 kr. och att tilläggsavgiften höjs till 195 kr. Höjningen motsvarar 3 å 4 procent av bilpriset. Beträffande motorcyklarna föreslås en motsvarande uppräkningsvarigenom accisen höjs, om tjänstevikten inte överstiger 75 kg, till 255 kr., om tjänstevikten är högre men inte överstiger 160 kg, till 335 kr. och eljest till 505 kr.

I motionen II: 318 av herrar Asp och Sundelin hemställs att bilaccisen höjs med 5 procent av bilpriset. Den i motionen föreslagna höjningen av bilaccisen är avsedd att utgöra kompensation för det skattebortfall, som för anledes av motionärernas yrkande om avslag på förslaget i propositionen om särskild skatt på brännolja.

När bilaccisen år 1956 infördes som en permanent skatt i syfte att utgöra en spärr för bilismens alltför snabba expansion, motsvarade skatten ca 12 procent av priset för en bil av standardkaraktär. Till följd av prisutvecklingen har detta procenttal nedgått och skatten för en sådan bil utgör f. n. omkring 8 procent av detaljhandelspriset. Förslaget i propositionen innebär således i stort sett att den ursprungligen avsedda skattenivån återställs.

Enligt utskottets mening är den förordade höjningen av bilaccisen av sådan storleksordning att den — i förening med den höjning av bensinskatten med 5 öre per liter, som skedde den 1 juli 1965, och den i propositionen föreslagna ytterligare beskattningen av bensinen — är ägnad att medföra en mot bakgrunden av den ogynnsamma utvecklingen av bytesbalansen eftersträvad uppbromsning av de privata bilinvesteringarna. Med hänsyn härtill tillstyrker utskottet bifall till den i propositionen föreslagna höjningen av bilaccisen och avstyrker således bifall till motionen II: 318 i denna del.

I fråga om *ikraftträdandet* av de föreslagna skattehöjningarna delar utskottet departementschefens uppfattning att desamma bör genomföras med minsta möjliga tidsutdräkt. Med hänsyn till att riksdagen inte kan fatta beslut i ärendet före den 1 februari, förordar utskottet att höjningarna av skatten på sprit och vin samt den särskilda skatten på vissa motorbränslen träder i kraft den 7 februari 1966.

För att motverka rubbningar inom bilhandeln under tiden mellan skattehöjningens offentliggörande och de nya bestämmelsernas ikraftträdande föreslås i propositionen att den höjda bilaccisen skall tillämpas på leveranser, som ägt rum efter årsskiftet. I anledning härav tillkännagavs i ett pressmeddelande från finansdepartementet den 1 januari 1966 att regeringen

hade för avsikt att i en kommande proposition föreslå en höjning av bilaccisen fr. o. m. årsskiftet 1965/66.

I de inbördes likalydande motionerna I: 302 av herr Holmberg m. fl. och II: 319 av herr Bohman m. fl. samt I: 350 av herrar Dahlén och Nils-Eric Gustafsson och II: 418 av herrar Gomér och Nihlfors yrkas avslag på förslaget om retroaktiv tillämpning av en högre bilaccis under hänvisning till att en sådan anordning strider mot principerna för svensk lagstiftning. I sistnämnda motioner erinrar motionärerna om möjligheten att — på sätt som skedde vid den permanenta bilaccisens införande år 1956 — utta en tillfällig lagerskatt för att undvika de olägenheter, som kan uppstå vid en höjning av skattesatserna.

Den omständigheten, att grundlagen inte innehåller förbud mot retroaktivitet i lagstiftningen, eller att lagstiftning med retroaktiv verkan tidigare förekommit utgör enligt utskottets mening i och för sig inte ett försvar för införande av en lagstiftning med tillbakaverkande kraft. Utskottet är i princip av den uppfattningen att retroaktiv lagstiftning bör undvikas. I förevarande fall måste stor hänsyn tas till de nackdelar, som är förenade med de skattskyldigas osäkerhet om vilken skattesats, som under en kortare övergångstid är gällande. Enligt utskottets mening bör större vikt fästas vid de skattskyldigas krav på rättssäkerhet än det allmännas intresse av att skattehöjningarna inte leder till vissa i och för sig mindre önskvärda affärstransaktioner i syfte att undgå förhöjd skatt. Farhågorna för att en skattehöjning av denna relativt begränsade omfattning skulle få ogynnsamma verkningar i konkurrenshänseende, om en retroaktiv beskattning icke genomföres, synes utskottet överdrivna, och de ogynnsamma verkningarna i detta hänseende kan i stort sett undvikas om ikraftträdandet av de nya bestämmelserna sker snarast möjligt. För att någon lucka i beskattningen inte skall uppstå bör de bilar — från motorcyklarna kan i detta sammanhang bortses — som vid lagstiftningens ikraftträdande lämnat tillverkaren eller importören men ännu inte övergått till konsumenten, bli föremål för en särskild lagerbeskattning. Utskottet förordar därför att en tillfällig skatt uttas på de bilar, som finns i återförsäljarnas lager den 5 februari 1966. Med det anförda avstyrker utskottet bifall till propositionen i denna del och anser sig härigenom ha besvarat de likalydande motionerna I: 302 och II: 319 samt I: 350 och II: 418.

Utskottets hemställan

Under återopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

A) att riksdagen med förklarande att Kungl. Maj:ts förevarande proposition nr 10 icke kunnat av riksdagen oförändrad antagas

I) i anledning av de likalydande motionerna I: 302 av herr Holmberg m. fl. och II: 319 av herr Bohman m. fl., I: 349 av herr Bengtson m. fl. och II: 420 av herr Hedlund m. fl., I: 350 av herrar Dahlén och Nils-Eric Gustafsson samt II: 418 av herrar Gomér och Nihlfors, I: 352 av herr Lundström m. fl. och II: 425 av herr Ohlin m. fl., I: 353 av herrar Strandberg och Svenungsson samt II: 422 av herr Nordgren m. fl., I: 354 av herrar Sveningsson och Schött samt II: 421 av herr Nilsson i Bästekille m. fl. ävensom motionerna I: 303 av herr Wallmark och II: 318 av herrar Asp och Sundelin måtte antaga följande vid propositionen fogade förslag till

1) förordning angående ändrad lydelse av 2 § 1 mom. förordningen den 24 maj 1957 (nr 209) om skatt på sprit och vin med *dels* den ändringen att 2 § 1 mom. erhåller följande såsom *utskottets förslag* betecknade lydelse

(Kungl. Maj:ts förslag)

(Utskottets förslag)

2 §.

<p>1 m o m. Skatten upptages — — — — — utminuteringspriset; samt</p> <p>b) för vin dels med en grundavgift, såvitt avser vin med en alkoholhalt överstigande 14 volymprocent (starkvin), av 3 kronor 20 öre för liter och, såvitt avser annat vin (lättvin), av 64 öre för liter dels med en procentavgift motsvarande 36 procent av utminuteringspriset.</p>	<p>b) för vin dels med en grundavgift, såvitt avser vin med en alkoholhalt överstigande 14 volymprocent (starkvin), av 3 kronor 20 öre för liter och, såvitt avser annat vin (lättvin), av 48 öre för liter dels med en procentavgift motsvarande 36 procent av utminuteringspriset.</p>
---	--

Utminuteringspriset utgöres — — — — — varornas utminuterung.

dels ock den ändringen att förordningen träder i kraft den 7 februari 1966.

2) förordning om ändring i 22 kap. tulltaxan den 12 september 1958 (nr 475) med den ändringen att förordningen träder i kraft den 7 februari 1966;

3) förordning om särskild skatt på motorbränslen med den ändringen att förordningen erhåller följande såsom *utskottets förslag* betecknade lydelse.

(Kungl. Maj:ts förslag)

(Utskottets förslag)

Förslag

till

Förordning

om särskild skatt på motorbränslen

Härigenom förordnas som följer.

1 §.

Till staten skall särskild skatt på motorbränslen erläggas för varuslag som avses i

1 § första stycket förordningen den 7 april 1961 (nr 372) om bensinskatt (bensin),

1 § första stycket förordningen den 15 december 1961 (nr 653) om brännoljeskatt (brännolja),

1 § första stycket förordningen den 29 maj 1964 (nr 352) om gasolskatt (gasol),

allt i de fall skatt utgår enligt nämnda förordningar.

2 §.

Skatten utgår för bensin och brännolja med fem och för gasol med fyra öre för liter.

3 §.

Förordningarna om bensinskatt, brännoljeskatt och gasolskatt äga i övrigt motsvarande tillämpning i fråga om särskild skatt på motorbränslen.

4 §.

Närmare föreskrifter ————— av Konungen.

Denna förordning träder i kraft den 1 februari 1966.

Förslag

till

Förordning

om särskild skatt på vissa motorbränslen

Härigenom förordnas som följer.

1 §.

Till staten skall särskild skatt på motorbränslen erläggas för varuslag som avses i

1 § första stycket förordningen den 7 april 1961 (nr 372) om bensinskatt (bensin),

1 § första stycket förordningen den 29 maj 1964 (nr 352) om gasolskatt (gasol),

allt i de fall skatt utgår enligt nämnda förordningar.

Skatten utgår för bensin med fem och för gasol med fyra öre för liter.

Förordningarna om bensinskatt och gasolskatt äga i övrigt motsvarande tillämpning i fråga om särskild skatt på vissa motorbränslen.

Denna förordning träder i kraft den 7 februari 1966.

4) förordning om ändrad lydelse av 4 § förordningen den 23 november 1956 (nr 545) angående omsättningsskatt å motorfordon i vissa fall med den ändringen, att övergångsbestämmelserna erhåller följande såsom *utskottets förslag* betecknade lydelse.

(Kungl. Maj:ts förslag)

Denna förordning träder i kraft dagen efter den, då förordningen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling. *Skatten utgår enligt de nya bestämmelserna även när skattskyldigheten inträtt före deras ikraftträdande men efter den 31 december 1965. Har skattskyldig före den 1 januari 1966 levererat motorfordon till återförsäljare att av denne försäljas i kommission för den skattskyldiges räkning utgår dock skatten enligt de äldre bestämmelserna.*

Visar skattskyldig att motorfordon, för vilket skatten skall utgå enligt de nya bestämmelserna, sålts till pris som avtalats före den 1 januari 1966 och att priset icke kan höjas med belopp som motsvarar skattehöjningen, äger Kungl. Maj:t medge befrielse från eller återbäring av ett belopp motsvarande skillnaden mellan skatt enligt de nya bestämmelserna och skatt enligt de äldre bestämmelserna, om ansökan därom göres senast den 28 februari 1966.

Vid tillämpningen av denna förordning gälla icke 62 § andra och tredje styckena frihamnsstadgan den 8 november 1935 (nr 553).

Har i fall som avses i 22 § förordningen den 23 november 1956 (nr 545) skatt beräknats enligt äld-

(Utskottets förslag)

Denna förordning träder i kraft dagen efter den, då förordningen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

Visar skattskyldig att motorfordon, för vilket skatten skall utgå enligt de nya bestämmelserna, sålts till pris som avtalats före denna förordnings ikraftträdande och att priset icke kan höjas med belopp som motsvarar skattehöjningen, äger Kungl. Maj:t medge befrielse från eller återbäring av ett belopp motsvarande skillnaden mellan skatt enligt de nya bestämmelserna och skatt enligt de äldre bestämmelserna, om ansökan därom göres senast den 31 mars 1966.

Vid tillämpningen av denna förordning gälla icke 62 § andra och tredje styckena frihamnsstadgan den 8 november 1935 (nr 553).

*(Kungl. Maj:ts förslag)**(Utskottets förslag)*

re bestämmelser i fråga om motorfordon som införts till riket efter den 31 december 1965 men före denna förordnings ikraftträdande, skall skillnaden mellan skatt enligt de nya bestämmelserna och skatt enligt de äldre bestämmelserna erläggas av den skattskyldige vid anfordran. Härvid äger 22 § andra punkten motsvarande tillämpning.

II) i anledning av de likalydande motionerna I: 302 av herr Holmberg m. fl. och II: 319 av herr Bohman m. fl. även som I: 350 av herrar Dahlén och Nils-Eric Gustafsson samt II: 418 av herrar Gomér och Nihlfors måtte antaga följande förslag till förordning om tillfällig skatt på vissa motorfordon.

Förordning

om tillfällig skatt på vissa motorfordon

Häri genom förordnas som följer.

1 §.

För andra sådana i 1 § förordningen den 23 november 1956 (nr 545) angående omsättningsskatt å motorfordon i vissa fall såsom skattepliktiga angivna motorfordon än motorcyklar skall till staten erläggas skatt enligt vad nedan sägs.

Skatten utgår på skattepliktiga motorfordon som klockan 12 natten mellan den 5 och 6 februari 1966 finnas i lager hos den som idkar försäljning av motorfordon (försäljare).

Från skatteplikt enligt denna förordning undantagas sådana motorfordon i lager hos tillverkaren eller importören för vilka skall erläggas omsättningsskatt i samband med att fordonen levereras till köpare eller eljest uttagas från rörelse.

I lagret skola medräknas motorfordon, vilka vid den i andra stycket angivna tidpunkten äro under transport till eller från försäljaren, dock endast där denne står faran för godset.

Vid tillämpning av denna förordning skall iakttas vad som stadgas i 1 § sista stycket förordningen angående omsättningsskatt å motorfordon i vissa fall.

2 §.

Skatt enligt denna förordning skall erläggas av försäljare som avses i 1 §.

3 §.

Skatten utgår för personbilar och lastbilar med det antal kronor, som motsvarar 155 procent av det tal, vilket anger fordonets tjänstevikt uttryckt i kilogram. För bilar med högre tjänstevikt än 1 600 kilogram skall därjämte tillägg göras med 195 kronor för varje fullt femtiotal kilogram, varmed tjänstevikten överskjuter 1 600 kilogram. Skatten avrundas i förekommande fall till närmast lägre helt tiotal kronor. Från skatten skall avräknas sådan skatt som utgått för fordonen enligt förordningen angående omsättningskatt å motorfordon i vissa fall.

4 §.

Kontrollstyrelsen är beskattningsmyndighet. Förordningen den 3 april 1959 (nr 92) om förfarandet vid viss konsumtionsbeskattning äger tillämpning på skatt enligt denna förordning.

5 §.

Deklaration skall avlämnas till kontrollstyrelsen senast den 31 mars 1966.

6 §.

Kontrollstyrelsen må på framställning av skattskyldig, om särskilda skäl föreligga, medge anstånd med skattens erläggande, dock längst till utgången av juni 1966.

7 §.

Har motorfordon, för vilket skatt erlagts enligt denna förordning, av den skattskyldige eller för dennes räkning utförts ur riket eller till svensk frihamn utan att ha varit upptaget i bilregister, skall kontrollstyrelsen, efter ansökan, restituera den sålunda erlagda skatten. Utförseln skall styrkas med bevis av tullmyndighet.

8 §.

Har motorfordon, för vilket skatt enligt denna förordning utgått, i samband med fordonets upptagande första gången i bilregister funnits vara skattefritt jämlikt 2 § första stycket a), b) eller c) förordningen den 2 juni 1922 (nr 260) om automobilskatt, skall kontrollstyrelsen, efter ansökan, förordna om återbäring av den erlagda skatten. Vad nu sagts skall ock gälla personbil, som är inrättad såsom invalidfordon och som äges av invalid, därest fordonet, när det första gången upptagits i bilregister, befriats från skatteplikt jämlikt 2 § andra stycket nämnda förordning, såframt icke länsstyrelsen i samband med beslutet om skattebefrielse förordnat att återbä-

ring av erlagd omsättningsskatt ej skall äga rum. Sådant förordnande må meddelas endast om särskilda skäl äro därtill. De närmare föreskrifter, som fordras till ledning för länsstyrelsens prövning i detta hänseende, meddelas av myndighet, som Kungl. Maj:t bestämmer.

I fråga om besvär över länsstyrelsens beslut beträffande återbäring av omsättningsskatt skall i tillämpliga delar lända till efterrättelse vad i förordningen den 2 juni 1922 om automobilskatt är stadgat om besvär mot beslut i fråga om frihet från sådan skatt.

9 §.

Visar skattskyldig att motorfordon, för vilket skatten skall utgå enligt de nya bestämmelserna, sålts till pris som avtalats före den 6 februari 1966 och att priset icke kan höjas med belopp som motsvarar skattehöjningen, äger Kungl. Maj:t medge befrielse från eller återbäring av ett belopp motsvarande skillnaden mellan skatt enligt de nya bestämmelserna och skatt enligt de äldre bestämmelserna, om ansökan därom göres senast den 31 mars 1966.

10 §.

Om ansvar i vissa fall för den, som i deklaration lämnat oriktig uppgift, stadgas i skattestrafflagen.

11 §.

Kungl. Maj:t äger utfärda de föreskrifter som erfordras för tillämpningen av denna förordning.

Denna förordning träder i kraft dagen efter den, då förordningen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

B) att följande motioner, nämligen

- 1) de likalydande motionerna I: 57 av herrar Hübinette och Ebbe Ohlsson samt II: 93 av herr Edlund,
- 2) de likalydande motionerna I: 301 av herr Nils-Eric Gustafsson m. fl. och II: 426 av herr Wiklund m. fl.,
- 3) de likalydande motionerna I: 302 av herr Holmberg m. fl. och II: 319 av herr Bohman m. fl.,
- 4) de likalydande motionerna I: 349 av herr Bengtson m. fl. och II: 420 av herr Hedlund m. fl.,
- 5) de likalydande motionerna I: 350 av herrar Dahlén och Nils-Eric Gustafsson samt II: 418 av herrar Gomér och Nihlfors,

6) de likalydande motionerna I: 351 av herr Lundström m. fl. och II: 424 av herr Ohlin m. fl.,

7) de likalydande motionerna I: 352 av herr Lundström m. fl. och II: 425 av herr Ohlin m. fl.,

8) de likalydande motionerna I: 353 av herrar Strandberg och Svenungsson samt II: 422 av herr Nordgren m. fl.,

9) de likalydande motionerna I: 354 av herrar Sveningsson och Schött samt II: 421 av herr Nilsson i Bästekille m. fl.,

10) motionen I: 303 av herr Wallmark,

11) motionen II: 318 av herrar Asp och Sundelin, ävensom

12) motionen II: 419 av herr Hamrin i Jönköping m. fl., måtte, i den mån de icke kan anses besvarade genom vad utskottet ovan anfört och hemställt, av riksdagen lämnas utan åtgärd.

Stockholm den 28 januari 1966

På bevillningsutskottets vägnar:

JOHN ERICSSON

Närvarande:

från första kammaren: herrar John Ericsson, Einar Eriksson, Stefan-son, Yngve Nilsson, Wärnberg*, Elofsson, Tage Johansson*, Erik Filip Petersson*, Hellebladh och Ottosson*; samt

från andra kammaren: herrar Magnusson i Borås, Brandt, Gustafson i Göteborg*, Kärlander*, Asp*, Eriksson i Bäckmora*, Andersson i Essvik*, fru Holmqvist*, herrar Enskog* och Boo.

*) Icke närvarit vid justering av betänkandet.

Reservationer

Beträffande alkoholbeskattningen

1) av herrar *Stefanson, Erik Filip Petersson, Gustafson* i Göteborg, *Eriksson* i Bäckmora, *Enskog* och *Boo*, vilka ansett, att utskottet under punkterna A I 1 och 2 samt B 4 och B 6 bort hemställa,

att riksdagen — i anledning av de likalydande motionerna I: 349 av herr Bengtson m. fl. och II: 420 av herr Hedlund m. fl. samt I: 351 av herr Lundström m. fl. och II: 424 av herr Ohlin m. fl. — måtte antaga

- a) det vid propositionen fogade förslaget till förordning angående ändrad lydelse av 2 § 1 mom. förordningen den 24 maj 1957 (nr 209) om skatt på sprit och vin med dels den ändringen, att 2 § 1 mom. erhåller följande ändrade lydelse.

2 §.

1 mom. Skatten upptages vid detaljhandelsbolagets inköp av sprit och vin och utgår, där ej annat i 2 mom. stadgas,

a) för sprit dels med en grundavgift för liter motsvarande 37 öre för varje hel volymprocent alkohol dels med en procentavgift motsvarande 50 procent av utminuteringspriset; samt

b) för vin dels med en grundavgift, såvitt avser vin med en alkoholhalt överstigande 14 volymprocent (starkvin), av 3 kronor 80 öre för liter och, såvitt avser annat vin (lättvin), av 48 öre för liter dels med en procentavgift motsvarande 36 procent av utminuteringspriset.

Utminuteringspriset utgöres — — — varornas utminuteringspriset.

dels ock den ändringen att förordningen träder i kraft den 7 februari 1966.

b) följande

Förslag

till

Förordning

om ändring i 22 kap. tulltaxan den 12 september 1958 (nr 475)

Härigenom förordnas, att 22 kap. tulltaxan den 12 september 1958 skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

Kap. 22. Drycker, alkohol och ättika

Anm. För spritdrycker eller viner, vilka införas i den ordning som avses i 12 § 4 mom. e) rusdrycksförsäljningsförordningen, skall, där tullfrihet ej åtnjutes, tull utgå med följande belopp, räknat för helbutelj om 75 centiliter:

Cognac	47:—
Armagnac, brandy, eau-de-vie och whisky	41:—
Andra spritdrycker, ej hänförliga till tulltaxenr 22.08	35:—
Vin:	
musserande:	
champagne	20:—
annat	14:—
andra slag med en alkoholhalt:	
överstigande 14 volymprocent	14:—
icke överstigande 14 volymprocent	7:—
För spritdrycker — — — allmän varuskatt.	

Denna förordning träder i kraft den 7 februari 1966.

Beträffande beskattningen av motorbränslen

2) av herrar *Stefanson, Yngve Nilsson, Elofsson, Erik Filip Petersson, Ottosson, Magnusson* i Borås, *Gustafson* i Göteborg, *Eriksson* i Bäckmora, *Enskog* och *Boo*, vilka ansett, att utskottet under punkterna A I 3, B 4, B 7 och B 9 bort hemställa,

att riksdagen — med avslag på Kungl. Maj:ts förslag till förordning om särskild skatt på motorbränslen och i anledning av de likalydande motionerna I: 349 av herr *Bengtson* m. fl. och II: 420 av herr *Hedlund* m. fl., I: 352 av herr *Lundström* m. fl. och II: 425 av herr *Oblin* m. fl. ävensom I: 354 av herrar *Sveningsson* och *Schött* samt II: 421 av herr *Nilsson* i Bästekille m. fl. — måtte antaga följande

Förslag

till

Förordning angående ändrad lydelse av 2 § förordningen den 7 april 1961 (nr 372) om bensinskatt

Härigenom förordnas, att 2 § förordningen den 7 april 1961 om bensinskatt skall erhålla följande ändrade lydelse.

2 §.

Skatten utgår med fyrtiosex öre för liter.

Skatten beräknas — — — av volymen.

Denna förordning träder i kraft den 7 februari 1966. Äldre bestämmelser skola dock alltjämt gälla i avseende på förhållanden som hänföra sig till tiden före ikraftträdandet.

3) av herrar *John Ericsson, Einar Eriksson, Wärnberg, Tage Johansson, Hellebladh, Brandt, Kärlander, Andersson* i Essvik och fru *Holmqvist*, vilka dels ansett, att det avsnitt av utskottets yttrande, som på s. 17 börjar med »Av vad» och slutar med »av brännoljan» bort ha följande lydelse.

Av vad utskottet inledningsvis anfört framgår att utskottet delar departementschefens uppfattning att en betydande del av den inkomstförstärkning, som är erforderlig, måste åstadkommas genom en ökad beskattning av

bilismen. Utskottet vill erinra om att den fr. o. m. den 1 juli 1965 genomförda höjningen av bensinskatten inte föranledde någon motsvarande höjning av brännoljebeskattningen. Ett tillgodoseende av motionsyrkandena om oförändrad beskattning av brännoljan skulle innebära att denna ytterligare förbilligades relativt sett i förhållande till andra drivmedel. I förevarande sammanhang bör därför en i princip likformig höjning av beskattningen på motorbränslen ske för att förhindra snedvridning av konkurrensförhållandena. I den mån viss trafikverksamhet måste upprätthållas för att tillgodose från samhällets synpunkt angelägna trafikbehov, trots att verksamheten i dagens läge är mindre lönsam, bör trafikföretagen lämnas kompensation härför inte genom generella skattelättnader utan i form av individuella driftbidrag. Med det anförda tillstyrker utskottet den i propositionen föreslagna höjningen av brännoljan.

dels ock ansett, att utskottet under punkt A I 3 bort hemställa,

att riksdagen måtte antaga det vid propositionen fogade förslaget till förordning om särskild skatt på motorbränslen med den ändringen att förordningen träder i kraft den 7 februari 1966.

Beträffande bilaccisens storlek

4) av herr *Asp*.

Beträffande ikraftträdandet av den höjda bilaccisen

5) av herrar *John Ericsson, Einar Eriksson, Wärnberg, Tage Johansson, Hellebladh, Brandt, Kärrlander, Asp, Andersson* i Essvik och fru *Holmqvist*, vilka

dels ansett, att det avsnitt av utskottets yttrande, som på s. 19 börjar med »Den omständigheten» och slutar med »och II: 418» bort ha följande lydelse.

Vid sitt ställningstagande till vilka anordningar, som bör vidtagas för att undvika störningar i bilhandeln i samband med en höjning av bilaccisen, har departementschefen haft att välja mellan att föreslå antingen en lagstiftning med tillbakaverkande kraft i enlighet med förslaget i propositionen eller en särskild lagerbeskattning. Det senare alternativet är onekligen förenat med betydande administrativa olägenheter och besvär för de skattskyldiga. En sådan åtgärd förutsätter dessutom en snabbhandling i riksdagen under ett veckoskifte, vilket tidigare ansetts vara olämpligt. Utskottet vill i detta sammanhang även erinra om att frågan om särskilda åtgärder med avseende på inneliggande lager av beskattade varor var aktuell i samband med 1965 års riksdagsbeslut om höjning av bensin- och cigarett-

beskattningen och att riksdagen då godkände departementschefens i proposition nr 14 uttalade principiella uppfattning att skattehöjningen inte borde föranleda någon särskild däremot svarande skatt på inneliggande lager. Samma ståndpunkt har i förevarande proposition intagits beträffande systembolagets och restauratörernas lager av sprit och vin.

Svensk grundlag innehåller inte något förbud mot att författningar ges tillbakaverkande kraft, och lagstiftning med retroaktiv verkan är inte någon nyhet för svensk lagstiftning vare sig det gäller skattelag eller civillag, vilket framgår av en utförlig redogörelse i proposition nr 79 till 1952 års riksdag.

Mot bakgrunden av det ovan anförda har utskottet inte ansett sig ha anledning till erinringar mot de föreslagna ikraftträdandebestämmelserna i förslaget till förordning om ändrad lydelse av 4 § förordningen den 23 november 1956 (nr 545) angående omsättningsskatt å motorfordon i vissa fall. Med det anförda tillstyrker utskottet bifall till propositionen i denna del och avstyrker således bifall till de likalydande motionerna I: 302 och II: 319 samt I: 350 och II: 418.

dels ock ansett, att utskottet under punkterna A I 4 och II bort hemställa,

att riksdagen måtte antaga det vid propositionen fogade förslaget till förordning om ändrad lydelse av 4 § förordningen den 23 november 1956 (nr 545) angående omsättningsskatt å motorfordon i vissa fall.